

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43]

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ З
КОН'ЮГОВАНОЇ (ІНТЕГРОВАНОЇ) ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИSTRUCTURAL COMPONENTS OF METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR
CONJUGATE (OF THE INTEGRATED) ECONOMIC DIAGNOSTICS

к.е.н., доцент кафедри
обліку і аудиту, в.о.
ректора Вищого навчально-
закладу «Міжнародний
технологічний
університет «Миколаїв-
ська політехніка»

У науковій статті обґрунтовано, тільки при наявності в методології всіх структурних елементів вона буде досить всебічно як в змістовному, так і в процедурному відношенні охоплювати підсистему інтегрованої економічної діагностики на підприємствах й в об'єднаннях, стане дієвим засобом дослідження їх виробничо-господарської діяльності.

В научной статье обосновано, только при наличии в методологии всех структурных элементов метода она будет достаточно всесторонне как в содержательном, так и в процедурном отношении охватывать функцию интегрированной экономической диагностики на предприятиях и в производственных объединениях, станет действенным средством исследования их системы производственно-хозяйственной деятельности.

The article is justified, only if all the structural elements of the method are present in the methodology, it will sufficiently comprehensively cover the function of integrated economic diagnostics at enterprises and production associations in both substantive and procedural terms, and will become an effective tool for researching their system of production and economic activities.

Ключові слова: інтегрована економічна діагностика, методологічний принцип, система стратегічного управління, структурний компонент й ціль

Ключевые слова: интегрированная экономическая диагностика, конъюгированный, методологический принцип, структурный элемент и цель

Keywords: Integrated economic diagnostics, Conjugated, Methodological principle, subsystem, System of strategic management, structural element, purpose

ВСТУП

Підсистема інтегрованої економічної діагностики, як і будь-яка інша підсистема функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань, поряд з функціональною частиною включає і такі, що забезпечують елементи методу – це комплекси методологічних, інформаційних, програмних, технічних та організаційних проектних рішень, необхідних для її створення і функціонування. Провідне положення серед перерахованих елементів займає методологічне забезпечення підсистеми, що представляє сукупність керівних матеріалів (методик, інструкцій, положень та інше), що визначають зміст функції економічної діагностики і регламентують порядок її здійснення на всіх рівнях ієрархії системи управління виробництвом. Комплексність економічної діагностики в практичних умовах може бути забезпечена тільки при наявності на підприємствах теоретико-методологічних матеріалів, що визначають порядок взаємопов'язаного та узгодженого в часі дослідження різноманітних аспектів господарської діяльності на різних рівнях управління процесом виробництва (підприємство, цех, дільниця, бригада і робоче місце).

Хоча в загальногалузевих керівних методологічних матеріалах із створення функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяль-

ністю промислових підприємств й виробничих об'єднань методологічне забезпечення як самостійний вид не передбачається, практика переконливо свідчить, що економічно ефективно формування та впровадження функцій системи управління можливо тільки на основі глибокого опрацювання методологічних аспектів кожної конкретної функції. Слід відзначити той факт, що не всі функції системи стратегічного управління підприємствами забезпечені науково-методологічними матеріалами в однаковій мірі й таке ін.

Порівняно добре забезпечені методологічними розробками функції обліку і планування, за якими є цілий ряд матеріалів [1, 2], що визначають порядок виконання зазначених функцій на підприємствах як в традиційних умовах управління, так й в умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, ін.

Менше за інших управлінських функцій забезпечена методологічними розробками економічна діагностика, в області якої в даний час потребами практики висунуто значну кількість питань до розробників її теоретичних основ. Незважаючи на те, що в даний час з питань діагностики господарської діяльності промислових підприємств опубліковано велику кількість робіт та видано ряд інструктивно-методологічних матеріалів загальногалузевого

характеру [3-7], багато які із них в силу різних причин не забезпечують комплексного дослідження всіх сторін діяльності підприємств. Слабкі теоретична розробка і практичне використання конкретних методологій здійснення функції діагностики на різних рівнях управління виробництвом підкреслюються багатьма фахівцями. При оцінці ситуації, що склалася відзначається, що недолік типових та галузевих методологій інтегрованої економічної діагностики виступає гальмом для розвитку економічної діагностики в національній економічній системі країни. Методологічні матеріали з економічної діагностики, що видаються, не можуть заповнити цю прогалину, так як вони призначені для певних органів і не здатні охопити усіх питань діагностики, з якими щодня доводиться стикатися плановим та обліково-економічним працівникам на підприємствах і об'єднаннях держави.

МЕТА РОБОТИ

Сучасні умови управління виробничими об'єднаннями та промисловими підприємствами, які характеризуються розвитком економічних форм впливу на виробництво, подальшим вдосконаленням планування і послідовним поширенням ринкових виробничо-господарських відносин та широким впровадженням економіко-математичних методів і новітньої обчислювальної техніки, поставили нові завдання перед теорією та практикою економічної діагностики. Мабуть, найважливішою із цих задач є створення для об'єднань універсальних методологічних матеріалів з інтегрованої економічної діагностики, що дозволяють досліджувати різноманітні аспекти діяльності за будь-який календарний період й відповідають вимогам багаторівневої побудови функціонально розвинутих систем стратегічного управління і інше.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічним базисом статті виступає діалектичний метод та основні положення теорії діагностики і управління. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних й практичних методик діагностики, управління); *економіко-статистичний*, *розрахунково-конструктивний*, *порівняльний* (при оцінці діагностики); *групування* (із метою характеристики практики діагностики), ін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для вирішення зазначеного завдання, перш за все, потрібно визначити зміст самого поняття «методологія» стосовно функції діагностики господарської діяльності. Пропозиції з цього питання зустрічаються в роботах багатьох вчених-економістів-аналітиків [8-10]. Грунтуючись на положеннях, висунутих провідними вченими-економістами-аналітиками, і конкретної практики розробки та використання методологічних матеріалів з діагностики в галузях промисловості, можливо зробити висновок, що на будь-якому рівні управління методологія інтегрованої

економічної діагностики повинна включати наступні складові елементи, що визначають її зміст:

- 1) систему цілей діагностики;
- 2) об'єкти діагностики;
- 3) перелік конкретних завдань діагностики, що забезпечують досягнення завданих цілей, періодичність і терміни їх вирішення;
- 4) джерела вихідної інформації;
- 5) способи отримання та обробки вихідної інформації, використовуваної в процесі діагностики;
- 6) схему й послідовність виконання економіко-аналітичних робіт, що ґрунтуються на існуючих взаємозв'язках показників;
- 7) способи і методи діагностики вихідної інформації;
- 8) порядок оформлення результатів діагностики;
- 9) організаційні етапи проведення діагностики;
- 10) розподіл обов'язків персоналу із проведення діагностики;
- 11) порядок використання дієвої економіко-аналітичної інформації і в системі управління.

ВИСНОВКИ

Тільки при наявності в методології всіх перерахованих вище елементів вона буде досить всебічно як в змістовному, так і в процедурному відношенні охоплювати функцію діагностики на підприємствах та стане дієвим засобом дослідження їх виробничо-господарської діяльності тощо. Серед розвідок актуальністю відзначається викладення блочного підходу до побудови методології інтегрованої економічної діагностики діяльності підприємства, ін.

Список використаних джерел

1. Макарьєва, В. И. Методология бухгалтерского учёта в условиях рыночной экономики / В.И. Макарьєва. - М.: НПКФ «ЛАНКС», 1993. - 124, [3] с.
2. Шкардун, В.Д. Маркетинговые основы стратегического планирования: теория, методология, практика / Владимир Дмитриевич Шкардун. - М.: Дело, 2005. - 374, [1] с.: ил., табл.
3. Галкина, Е.В. Комплексная финансовая диагностика эффективности деятельности организации / Е.В. Галкина. - Орел: Картуш, 2010. - 329 с.: ил.
4. Глазов, М. М. Диагностика предприятий: новые решения / М. М. Глазов. - СПб.: Изд-во СПб. универ. экон. и фин., 1997. - 122 с.: схема; 20 см.
5. Федотова, Е. Б. Экономическая диагностика и прогнозирование в управлении финансово-экономической деятельностью предприятия [Текст]: монография / Е.Б. Федотова. - Краснодар: КГУ, 2013. - 176 с.: ил., табл.
6. Хорев, А.И. Диагностика финансово-экономических показателей для программной деятельности предприятий агропромышленного комплекса / А.И. Хорев, А.И. Пахомов. - Воронеж: ВГТА, 2004. - 117 с.: ил., таблиц.
7. Шаланов, Н.В. Экономическая диагностика эффективности деятельности торгового предприятия: монография / Н.В. Шаланов, Ю.Н. Югадова. - Омск: Омский эконом. институт, 2008. - 115, [1] с.: ил., табл.

8. Вартанов, А.С. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология / Александр Степанович Вартанов. - Москва: Финансы и статистика, 1991. - 78, [2] с.

9. Выборова, Е.Н. Методология финансовой диагностики субъектов хозяйствования / Е.Н. Выборова. -

Иркутск: ИГЭА, 2002.-138 с.: ил., табл.

10. Крепкий, Л.М. Экономическая диагностика предприятия: [методология, методика, организация, диагнозы, пути совершенствования] / Л.М. Крепкий. – Москва: Экономика, 2006. – 214, [1] с.: ил., таблиц..